

برتن

توافقنامه

امروزه سلامت مردم یکی از چالش های عمده کشورهاست. تغییر در شیوه زندگی و نابودی محیط زیست همه را تحت تاثیر قرار داده است. بیماری هایی مانند سرطان، بیماری های قلبی، دیابت و ایدز در حال افزایش هستند. بسیاری از این بیماری ها و اختلالات از طریق آموزش، ارتقای سلامت و اقدام های حمایتی قابل پیشگیری است. کودکان و نوجوانانی که با آموزش کافی، رژیم غذایی متعادل، مکان سالم و امن برای بازی و تمرین و حمایت عاطفی برای رشد شخصیتی، تکامل می یابند. برای مواجه با چالش های آینده زندگی آماده تر هستند. بکته جوان آگاه و مطلع، عزت نفس بالایی دارد. این جوان از سیگار، مواد مخدر و الکل دوری می جوید و توانایی حل مسئله را در شرایط دشوار زندگی داراست. باید اطمینان حاصل شود که کودکان فرصت و حمایت کافی برای پرورش رفتار سالم در محیط های حامی سلامت را دارند. دانش آموزشی که شیوه زندگی سالم را می آموزند به احتمال زیاد در طول زندگی خود به آن پایبند خواهند بود و این چیزی است که در مدارس مروج سلامت مورد توجه است، توانمند شدن، قابلیت تصمیم گیری و انتخاب درست. بر این اساس توافقنامه زاهد در مشترک به منظور استقرار برنامه های پایان به پنجم توسعه به شرح ذیل تدوین می گردد.

۱. تدوین آیین نامه مدارس مجری طرح و ضوابط اعطای نشان به مدارس برگزیده
۲. همکاری دو وزارتخانه در ارزشیابی مدارس، توافقنامه به منظور ارتقای برنامه در راستای کشوری نمودن برنامه
۳. همکاری و تبادل نظر در زمینه برآورده نمودن نیاز های آموزشی و پژوهشی نوجوانان و جوانان
۴. همکاری در زمینه بازرسی و تهیه و تدوین محتوای آموزشی دانش آموزان، والدین و کارکنان در برنامه مدرسه مروج سلامت
۵. نظارت بر اجرای مطلوب برنامه
۶. ارتقای کمی و کیفی شبکه داوطلبان سلامت دانش آموزان
۷. تلاش به منظور جلب حمایت مادی و معنوی سایر نهادها و وزارتخانه ها
۸. ارزیابی استان ها و تقدیر از استان های فعال توسط کمیته کشوری
۹. توسعه برنامه مدارس مروج سلامت در مقاطع ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان
۱۰. ارتقای کمی و کیفی پرونده سلامت مدارس
۱۱. ارتقای مهارت های کارکنان در دو حوزه بهداشت و درمان و آموزش و پرورش در برنامه مدارس مروج سلامت
۱۲. ارتقای مهارت ها و توانمند سازی دانش آموزان در برنامه مدارس مروج سلامت
۱۳. پی گیری مفاد تفاهم نامه متفاده در سال ۸۸
۱۴. ارتقای برنامه معاونت دانش آموزان
۱۵. استقرار نظام مراقبت پیشگیری از رفتارهای پرخطر در مدارس
۱۶. تدوین مداخلات به هنگام در پیشگیری از رفتارهای پرخطر در مدارس

دکتر محسن حلیلی
وزیر آموزش و پرورش

دکتر وحید دستجردی
وزیر بهداشت و امور پزشکی

مدرسه مروج سلامت

Health Promoting School

HPS

HPS

- به منزله يك نظام براي ارتقاي سلامت است كه با مشاركت فعالانه اولياء، مربيان و دانش آموزان و با رويکرد توانمند سازي دانش آموزان در زمينه مراقبت از خود، فرهنگ خود مراقبتي (Selfcare) و آموزش همسان ها و همسالان، منجر به افزايش ظرفيت ها و توانمندسازي مردم در مورد سالم زندگي كردن، سالم كار كردن و آموزش با كيفيت خواهد شد.
- همچنين مديريت سلامت در مدرسه را نيز براي حفظ و ارتقاي سلامت فرد، خانواده و جامعه تبیین می نماید.

هدف كلي :

ترويج و استقرار مفاهيم ارتقاي سلامت
در بين دانش آموزان مدارس کشور از
طريق استقرار نظام مديريت سلامت
در مدارس مروج سلامت

اهداف اختصاصی:

- ۱. توانمند سازی دانش آموزان، پرسنل، اولیاء و مربیان در زمینه مفاهیم ارتقای سلامت نوجوانان و جوانان و ساختار مدارس مروج سلامت
- ۲. ارائه خدمات سلامت در يك مجموعه ادغام یافته و ارتقای شاخص های آن در سطح کلیه مدارس کشور
- ۳. گرد آوری و استفاده از حداقل داده ها برای جمع آوری شاخص ها و اطلاعات به منظور پایش، برنامه ریزی، ارزشیابی ورتبه بندی مدارس مروج سلامت در سطوح ملی و منطقه ای
- ۴. ارتقای مراقبت های بهداشتی درمانی دانش آموزان و بهبود وضعیت بیماریابی و درمان دانش آموزان مبتلا به اختلالات ومشکلات سلامتی

• ۵. بهبود الگوهای تغذیه ای دانش آموزان

• ۶. پیشگیری از رفتارهای مخاطره آمیز سلامت در دانش آموزان و ارتقای سلامت روان و مشاوره روانی اجتماعی در مدارس

• ۷. بهبود شرایط فیزیکی و بهداشت محیط در مدارس

• ۸. افزایش مشارکت دانش آموزان، کارکنان، اولیاء و مربیان و جامعه در زمینه ارتقای سلامت نوجوانان و جوانان و جامعه در قالب شکل گیری برنامه داوطلبان سلامت

• ۹. دستیابی به بهترین مدل و مکانیسم ها برای ایجاد شبکه های ملی و منطقه ای در کشورهای مدیترانه شرقی بر اساس شواهد و بهره گیری از تمامی نظریه ها

• ۱۰. مرور و تبادل اطلاعات حاصل از تجارب و موفقیت های بدست آمده در زمینه مدارس مروج سلامت در سطوح استانی، ملی و منطقه ای

اجزا ۸ گانه مدارس مروج سلامت :

- ۱. برنامه جامع آموزش سلامت در مدارس
- ۲. ارائه خدمات بالینی در مدارس
- ۳. سلامت محیط مدارس
- ۴. بهبود تغذیه در مدارس
- ۵. تحرك فيزيكي و فعاليت بدني در مدارس
- ۶. ارتقاي سلامت کارکنان مدارس
- ۷. خدمات سلامت روان و مشاوره اي در مدارس
- ۸. مشارکت والدین و جامعه در برنامه هاي ارتقاي سلامت در مدارس و شبکه داوطلبان سلامت دانش آموزان

تعهدات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- تهیه و تامین پوستر/ استند مدارس مروج سلامت
- تهیه و تامین کتاب های آموزشی اولیاء و مربیان
- تهیه و تامین کتاب های آموزشی رابطین بهداشت
- تهیه و تامین کتاب های آموزشی دانش آموزان تحت پوشش برنامه
- برگزاری کارگاه آموزشی و توجیهی استان های مجری
- تهیه و تامین نشان یا تندیس مدارس مروج سلامت
- تهیه و تامین بسته های آموزشی جهت کارکنان مدارس تحت پوشش برنامه
- تهیه و تامین شناسنامه سلامت کارکنان مدارس و دانش آموزان تحت پوشش برنامه
- تهیه و تامین پرونده سلامت مدرسه
- پیگیری، نظارت و پایش طرح
- همکاری در اجرای برنامه اختتامیه

تعهدات وزارت آموزش و پرورش

- - ابلاغ دستورالعمل به استان های مجری
- - همکاری در برنامه های آموزشی و توجیهی
- - نظارت و پایش بر اجرای برنامه
- - برگزاری کارگاه و جلسات توجیهی جهت مجریان طرح
- - ابلاغ اعتبارات در راستای اقدامات برنامه به مدارس تحت پوشش و استان های مجری
- - همکاری با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تهیه، تامین و توزیع منابع آموزشی

کمیته سلامت مدرسه مرکب از:

- • مدیر مدرسه یا معاون اجرایی مدرسه (رئیس کمیته)
- • مربی بهداشت یا رابط بهداشت مدرسه (دبیر)
- • مراقب پرورشی مدرسه
- • نمایندگان معلمان مدرسه
- • منتخب داوطلبان سلامت
- • نمایندگان دانش آموزان یا شورای دانش آموزی مدرسه
- • مسئول بوفه و تهیه و توزیع مواد غذایی
- • نماینده شوراهای محلی
- • نماینده انجمن اولیا و مربیان
- • رئیس یا نماینده مرکز بهداشتی درمانی که مدرسه را تحت پوشش دارد

وظایف کمیته مدرسه :

- - تدوین و تعهد خط مشی سلامت مدرسه توسط مدیر مدرسه و نصب آن در محل های قابل دید در مدرسه
- - برآورد و پیگیری تامین منابع آموزشی
- - برآورد نیاز های بهداشتی مدرسه
- - کمک به تعیین موضوعات بهداشتی که برای مدرسه از اولویت برخوردارند
- - برآورد هزینه های سالانه
- - ارتباط با شوراهای محلی و سایر افراد جامعه همکاری در جهت جلب مشارکت جامعه
- - بررسی مشکلات موجود و برنامه ریزی برای رفع آنها در سطح مدرسه
- - تصمیم گیری در مورد روشی که رهبران جامعه و دولت می توانند از آن طریق مدارس را به مکان های سالم تر و امن تر مبدل سازند، مانند ساختن توالت های بهداشتی، کاهش تردد وسایل نقلیه در جاده ها و خیابان های مجاورمدرسه.
- - جمع آوری زباله ها و برطرف کردن سایر آلودگی ها

- - بررسی مشکلات بهداشتی موجود در سطح محله و برنامه ریزی برای رفع آنها از طریق جلب مشارکت جامعه
- - ارائه پیشنهاد برای بازنگری و تولید منابع و محتوای آموزشی
- - برنامه ریزی فعالیت های داوطلبانه
- - تشکیل تیم ممیزی داخلی مدرسه متشکل از مراقب سلامت/ رابط بهداشت مدرسه، نماینده معلمان و کارکنان، نماینده اولیاء دانش آموزان و نماینده دانش آموزان
 - • یک نفر از افراد تیم باید به عنوان سرممیز انتخاب شود
 - • کلیه اعضا تیم باید از طرف مدیر مدرسه ابلاغ داشته باشند
- - برنامه ریزی برای انجام دوره ای ممیزی داخلی
- - همکاری با ممیزان خارجی
- - نظارت بر اجرای برنامه های ارائه خدمات و مراقبت های سلامت و آموزش سلامت در سطح مدرسه
- - برگزاری نمایشگاه، بسیج، مسابقات، نمایش و... با موضوعات سلامت و طراحی دوره های آموزشی و تفریحی در سطح مدرسه
- - برنامه ریزی برای مشارکت داوطلبان در برنامه های ملی و محلی سلامت

- - کمک به افزایش ارتباط بین مدرسه و برنامه های مراکز بهداشتی، درمانی
- - نظارت بر اجرای برنامه مراقبت های سلامت کارکنان
- - همکاری و پیگیری رفع مشکلات ایمنی، سلامت محیط و نواقص مشاهده شده در مدارس از طریق کمیته های شهرستانی
- - برداشتن گام هایی به منظور ارتقای ایمنی و امنیت مدرسه مانند نرده کشی و تعیین انتظامات
- - تهیه گزارش و تشویق اعضا به ادامه کار
- - ارسال گزارش جلسات به سطح بالاتر
- - انجام سایر اموری که بر حسب مورد از طرف کمیته شهرستانی اعلام می گردد.

مدارك و مستندات لازم در مدرسه مروج سلامت:

- دستورالعمل اجرائي مدرسه مروج سلامت
- برنامه مدون آموزشی براساس نیازسنجي ویژه دانش آموزان، کارکنان و اولياء
- پرونده سلامت مدرسه
- آيين نامه بهداشت محيط و ايمني مدرسه
- دستورالعمل پایگاه تغذيه سالم
- دفتر معاینات دانش آموزان
- شناسنامه سلامت دانش موزان
- شناسنامه سلامت کارکنان
- برنامه حضور و فعاليت هاي مشاوررواني اجتماعي
- دفتر ثبت وقایع روزانه و گزارشات
- جدول فعاليت هاي فوق برنامه
- دفتر گزارش روزانه فعاليت هاي بهداشتي
- منابع آموزشی مورد نیاز

- چك لیست ارزیابی مدرسه مروج سلامت
- فرم های خود ارزیابی مدرسه
- فرم صورت جلسات شورای بهداشتی
- آمار داوطلبین سلامت دانش آموزی (بهداشتیاران و پیشگامان)
- گزارش فعالیت های داوطلبین
- فرم های گزارش موارد بیماری
- فرم و دستورالعمل تکمیل فرم گزارش حوادث
- برنامه آموزشی و مراقبت کارکنان
- برنامه های جلب مشارکت
- نقشه موقعیت مدرسه با توجه به مراکز بهداشتی- درمانی، مراکز فرهنگی، مراکز ورزشی، موقعیت های خطرناک و...
- فهرست اسامی تیم سلامت مدرسه و گزارش فعالیت های آن

زمان و نحوه ی تشکیل جلسات کمیته ها:

- • کمیته کشوری هر (۶ ماه یکبار) حداقل ۲ بار در طول سال تحصیلی
- • کمیته های استانی هر (۳ ماه یکبار) حداقل ۴ بار
- • کمیته های شهرستانی هر (۲ ماه یکبار) حداقل ۶ بار
- • کمیته های مدرسه هر (ماه یکبار) حداقل ۹ بار
- توجه:
- در صورت نیاز تعداد جلسات کمیته ها افزایش خواهد یافت.
- کمیته ها باید حداقل با تعداد نصف بعلاوه یک نفر تشکیل گردد.
- رئیس و دبیر کمیته باید در جلسات حضور داشته باشند.

فرآیند ارزیابی و اعطای نشان به مدارس:

- * مدرسه مروج سلامت ۵ ستاره ۱۰۰ - ۹۱ امتیاز
- * مدرسه مروج سلامت ۴ ستاره ۹۰ - ۸۲ امتیاز
- * مدرسه مروج سلامت ۳ ستاره ۸۱ - ۷۳ امتیاز
- * مدرسه مروج سلامت ۲ ستاره ۷۲ - ۶۴ امتیاز
- * مدرسه مروج سلامت ۱ ستاره ۶۳ - ۵۵ امتیاز

امتیاز کسب شده در ارتباط با اجزای هشتگانه:

- مدیریت (۵)
- برنامه جامع آموزش سلامت (۱۲)
- ارائه و پیگیری خدمات بالینی در مدرسه (۱۶)
- مدیریت عوامل بهداشت محیط و ایمنی (۲۱)
- وضعیت استقرار پایگاه تغذیه سالم (۱۲)
- توسعه تحرک بدنی و فعالیت های فیزیکی (۵)
- ارتقای سلامت و آموزش کارکنان (۸)
- وضعیت استقرار خدمات سلامت روان و مشاوره (۱۱)
- وضعیت مشارکت والدین و جامعه (۱۰)

توجه:

- کسب حداقل ۵۵ % امتیاز ها در هر بخش ضروری است.

چک لیست ها:

- ۱- چک لیست ممیزی داخلی :
- توسط ممیزی داخلی مدرسه
- (تیم ممیزی داخلی مدرسه متشکل از مراقب سلامت/ رابط بهداشت مدرسه، نماینده معلمان و کارکنان،
- نماینده اولیاء دانش آموزان و نماینده دانش آموزان)
- یک نفر از افراد تیم باید به عنوان سرممیز انتخاب شود.
- کلیه اعضا تیم باید از طرف مدیر مدرسه ابلاغ داشته باشند.

- ۲- چک لیست ممیزی خارجی:
- توسط ممیزی خارجی مدرسه (کارشناسان مرکز بهداشت شهرستان)

مراحل اجرایی طرح مروج سلامت در مدارس:

- تشکیل کمیته داخلی مدرسه با حضور: مدیر یا معاون اجرایی (رئیس کمیته)- مربی بهداشت یا رابط بهداشت (دبیر کمیته)- مراقب پرورشی- نماینده معلمان- منتخب داوطلبان سلامت- نماینده دانش آموزان یا شورای دانش آموزی- مسئول بوفه- نماینده شورای محلی- نماینده انجمن اولیا و مربیان- نماینده مرکز بهداشتی درمانی متبوع
- * کمیته مدرسه هر ماه یک بار یک بار (حداقل ۹ بار در سال تحصیلی) می بایست تشکیل گردد.
- * در صورت نیاز تعداد جلسات افزایش خواهد یافت.
- * کمیته ها باید حداقل با تعداد نصف بعلاوه یک نفر تشکیل شود.
- * رئیس و دبیر کمیته باید در جلسات حضور داشته باشد.
-
- صدور ابلاغ برای رئیس و دبیر کمیته توسط اداره آموزش و پرورش
-
- انتخاب اعضای ممیزی داخلی:مراقب سلامت یا رابط بهداشت مدرسه- نماینده معلمان و کارکنان- نماینده اولیاء دانش آموزان- نماینده دانش آموزان یا شورای آموزی.....
- انتخاب یک نفر از اعضاء به عنوان سرممیز

- تهیه لیست مشکلات مدرسه توسط اعضای کمیته مدرسه
- صدور ابلاغ برای اعضای ممیزی داخلی توسط مدیر مدرسه
-
- تدوین برنامه عملیاتی به منظور حل مشکلات سلامت مدرسه
-
- تکمیل چک لیست ممیزی داخلی مدرسه توسط مدیر یا معاون اجرایی مدرسه
-
- اقدام جهت رفع نواقصات موجود براساس چک لیست ممیزی داخلی
-
- توجیه و آموزش کلیه کارکنان مدرسه در خصوص طرح
-
- توجیه و آموزش کلیه دانش آموزان در خصوص طرح
-
- توجیه و آموزش کلیه اولیاء دانش آموزان در خصوص طرح
-

• انتخاب بهداشتیاران - پیشگامان و مروجین سلامت برنامه ریزی جهت آموزش بهداشتیاران و پیشگامان توسط کارکنان مراکز بهداشتی درمانی متبوع

• در مقطع ابتدایی:

• بهداشتیار کلاس- بهداشتیار محیط-بهداشتیاری مواد غذایی- آموزشیار بهداشت- روان
• بهداشتیار - بهداشتیارخانه و جامعه- بهداشتیار تربیت بدنی (از هر کلاس یکنفر)

• در مقطع راهنمایی:

• پیشگامان سلامت و تغذیه- پیشگامان مبارزه با بیماری ها- پیشگامان دوستدار محیط
زیست- پیشگامان سلامت روانی- پیشگامان حافظان سلامت عمومی (از هر کلاس یکنفر)

• در مقطع دبیرستان:

• از هر کلاس سه نفر دانش آموز داوطلب که بین بقیه دانش آموزان محبوبیت داشته باشد
بعنوان مروج سلامت انتخاب ودر خصوص رفتارهای پرخطر- جلوگیری از سوء مصرف
مواد- مواد مخدر و سایر مهارت های زندگی آموزش داده می شوند.

• جلب مشارکت ادارات و سازمانها و انجمن ها و نهادهای مرتبط با طرح در خصوص رفع
نواقصات سلامت مدرسه

• تهیه مستندات و مدارک لازم.